

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
PETICIJŲ KOMISIJA**

IŠVADA

DĖL PETICIJOJE PATEIKTO SIŪLYMO NETENKINIMO

2024 m. spalio 16 d. Nr. 250-I-26

Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisija (toliau – Komisija) 2024 m. spalio 16 d. posėdyje išnagrino pareiškėjo peticiją, kurioje pateiktas siūlymas dėl Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ (toliau – Įstatymas) papildymo straipsniu „Pabėgėlio viza“ ir priėmė sprendimą teikti Seimui išvadą netenkinti šio siūlymo. Komisija sprendimą priėmė atsižvelgusi į Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos nuomonę dėl peticijoje pateikto siūlymo.

Įstatymas nustato užsieniečių atvykimo ir išvykimo, buvimo ir gyvenimo, prieglobsčio ir laikinosios apsaugos Lietuvos Respublikoje suteikimo, integracijos ir sprendimų dėl užsieniečių teisinės padėties apskundimo tvarką ir kitus užsieniečių teisinės padėties Lietuvos Respublikoje klausimus. Pagal šiuo metu galiojančius teisės aktus Įstatyme nustatytais pagrindais ir tvarka užsieniečiui gali būti suteikiamas pabėgėlio statusas arba papildoma apsauga Lietuvos Respublikoje.

Pabėgėliui pagal 1951 m. Konvencijos dėl pabėgėlių statuso nuostatas išduodamas dokumentas, suteikiantis teisę jam išvykti iš Lietuvos Respublikos teritorijos ir grįžti į Lietuvos Respublikos teritoriją dokumento galiojimo laikotarpiu. Papildoma apsauga suteikiama prieglobsčio prašytojui, kuris yra už savo kilmės valstybės ribų ir negali ten grįžti dėl visiškai pagrįstos baimės, kad: jis bus kankinamas, su juo bus žiauriai, nežmoniška elgiama arba bus žeminamas jo orumas ar jis bus tokiu būdu baudžiamas; yra grėsmė, kad jam bus įvykdyta mirties bausmė ar egzekucija; yra rimta ir asmeninė grėsmė jo gyvybei, sveikatai, saugumui ar laisvei dėl beatodairiško smurto veiksmų tarptautinio ar vidaus ginkluoto konflikto metu. Sprendimą dėl papildomos apsaugos suteikimo arba nesuteikimo prieglobsčio prašytojui priima Migracijos departamentas.

Įstatymo 87¹ straipsnis reglamentuoja užsieniečių, kuriems reikalingas prieglobstis, perkėlimą į Lietuvos Respublikos teritoriją. Užsieniečių perkėlimas į Lietuvos Respubliką vykdomas bendradarbiaujant su kitomis Europos Sąjungos valstybėmis narėmis, trečiosiomis valstybėmis, Europos Sąjungos institucijomis ar tarptautinėmis organizacijomis. Sprendimą dėl užsieniečių perkėlimo į Lietuvos Respublikos teritoriją priima Lietuvos Respublikos Vyriausybė,

perkeliama asmenų kategorijas ir prioritetus nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybės migracijos komisija¹, o sprendimą dėl kiekvieno užsieniečio perkėlimo į Lietuvos Respublikos teritoriją priima Migracijos departamentas, vertindamas Įstatyme nustatytus prieglobsčio suteikimo kriterijus ir grėsmę šalies bei visuomenės saugumui. Taip pat pažymėtina, kad Įstatymo 130¹ straipsnis numato ir galimybę išduoti leidimą laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje užsieniečiams, kurie yra persekiojami nedemokratinio režimo ir (ar) yra nukentėję ar gali nukentėti nuo šio režimo vykdomų represijų.

Atkreiptinas dėmesys, kad kiekviena valstybė savo migracijos politiką formuoja ir jos įgyvendinimą organizuoja (įskaitant perkėlimus iš trečiųjų šalių) atsižvelgdama į specifinius šalies vidaus ir išorės prioritetus bei vadovaudamasi nustatytais strateginiais tikslais. Lietuvos Respublikos Vyriausybė formuodama ir įgyvendindama migracijos politiką Lietuvoje vadovaujasi Lietuvos migracijos politikos gairėmis patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. sausio 22 d. nutarimu Nr. 79 „Dėl Lietuvos migracijos politikos gairių patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. vasario 26 d. nutarimo Nr. 166 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. sausio 22 d. nutarimo Nr. 79 „Dėl Lietuvos migracijos politikos gairių patvirtinimo“ pakeitimo“ redakcija).

Migracijos politikos formavimo kryptys yra susijusios su daugybe geopolitinių ypatumų, todėl nebūtinai vienos šalies sėkmingai veikiančias modelis ar vystoma veikla atitinka kitos šalies interesus ir poreikius. Pažymėtina, kad asmenų iš trečiųjų šalių perkėlimai yra susiję labiau ne su teikiamos naudos skaičiavimais, bet su valstybės prisiimama atsakomybe, nes šie procesai neatsiejami nuo daugelio veiksnių, susijusių su priimančiosios šalies ne tik vidaus rinkos interesais, bet ir saugumo klausimais, šalies įsipareigojimais ir geopolitiniais interesais regione, iš kurio vykdomi perkėlimai, todėl įgyvendinant perkėlimo programas valstybės pirmiausia vadovaujasi pagalbos suteikimo labiausiai pažeidžiamų asmenų kategorijoms principais. Vykdamas asmenų perkėlimus iš trečiųjų šalių vadovaujasi Europos Sąjungos nustatytais kriterijais ir principais bei nustatytais mechanizmais. Dažnai įgyvendinant perkėlimus koordinatorių vaidmenį atlieka Jungtinių Tautų Vyriausiojo pabėgėlių komisaro atstovybės, kurios įgyvendinant perkėlimų programas vadovaujasi nustatytais atrankos ir eiliškumo kriterijais, siūlydamos šalims perkelti konkrečius asmenis pagal sudarytus sąrašus. Selektivi persekiojamų asmenų atranka prieštarauja šių organizacijų veiklos principams.

¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės migracijos komisija, kurią sudaro vidaus reikalų ministras (Komisijos pirmininkas), socialinės apsaugos ir darbo ministras (Komisijos pirmininko pavaduotojas), ekonomikos ir inovacijų ministras, užsienio reikalų ministras ir Vyriausybės kancleris (taip pat paskirti pakaitiniai Komisijos nariai), sudaryta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. rugpjūčio 1 d. nutarimu Nr. 757: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/5f191f309a3b1e8b93ad15b34c9248c/asr>.

Pareiškėjo teiginiai, neva, pateiktas siūlymas padės papildyti Lietuvos Respublikos visuomenę išsilavinusiais žmonėmis, kurie įsipareigotų toliau dirbti Lietuvai ir joje gyventi, nėra pagrįsti, nes, užsieniečiui Lietuvoje suteikus prieglobstį ar išdavus leidimą laikinai gyventi kitais pagrindais, jam nėra draudimo išvykti dirbti į kitą valstybę, o panaikinti suteiktą statusą ar leidimą gyventi ir grąžinti asmenį į valstybę, kurioje jam nesaugu gyventi, būtų problematiška dėl tarptautinių įsipareigojimų negrąžinti asmenų į valstybes, kuriose jiems kyla grėsmė gyvybei ar sveikatai. Šiuo aspektu pažymėtina, kad, nors pareiškėjas ir nurodo, kad tokiu būdu būtų perkelti Lietuvai naudingi asmenys, visgi nepaaiškina, kaip pasireikštų ši nauda ir kas turėtų šią naudą vertinti.

Komisijos ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos nuomone šiuo metu galiojantys teisės aktai yra pakankami pareiškėjo peticijoje nurodytiems klausimams spręsti, trūkstamos darbo jėgos ir kvalifikuotų užsieniečių pritraukimui į Lietuvą yra nustatyti užsieniečiams palankūs teisėto atvykimo mechanizmai, todėl papildomos „pabėgėlio vizos“ numatymas nėra tikslingas.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos peticijų konstitucinio įstatymo 18 straipsnio 4 dalies 2 punktu ir Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisijos nuostatų, patvirtintų Seimo 2023 m. birželio 27 d. nutarimu Nr. XIV-2101 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisijos nuostatų patvirtinimo“, 8.7 punktu, Seimo Peticijų komisijos išvada dėl pareiškėjo peticijoje pateikto siūlymo netenkinimo teikiama Seimui, taip pat siūloma įtraukti į Seimo IX (rudens) sesijos darbotvarkę Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisijos 2024 m. spalio 16 d. išvados Nr. 250-I-26“ projektą.

Komisijos pirmininkas

Edmundas Pupinis